

С.Ю. ПОПОВИЧУ — 60

8 лютого 2018 р. виповнилося 60 років відомому вченому у галузі природно-заповідної справи, доктору біологічних наук, професору Національного університету біоресурсів і природокористування України Сергію Юрійовичу Поповичу.

У 1983 р. С.Ю. Попович успішно закінчив аспірантуру і достроково захистив дисертаційну роботу на тему: «Екзогенні зміни рослинного покриву Поліського державного заповідника і шляхи його оптимізації» на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук за спеціальністю «ботаніка» на засіданні спеціалізованої вченої ради Центрального республіканського ботанічного саду АН УРСР (м. Київ).

Упродовж 1983–1994 рр. працював на посадах молодшого, наукового та старшого наукового співробітника Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. Вчений дослідив флору десятків природно-заповідних територій різних у зональному аспекті регіонів України. До честі, у спів-авторстві зі своїми вчителями Ю.Р. Ше-

ляг-Сосонком і Т.Л. Андрієнко у 1986 р. опублікував першу монографію про рослинний світ Поліського державного заповідника.

У 1994 р. С.Ю. Поповича запросили на роботу в систему Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, де він сумлінно працював у Державній екологічній інспекції, Головному управлінні національних природних парків і заповідної справи, Державній службі заповідної справи, в яких очолював відповідний відділ з питань науки та екологічної освіти. Незважаючи на жодні бюрократичні умовності, він завжди залишався принциповим поборником законності, не номенклатурного, а розуміючого й особливо душевного відношення до збереження живої природи, не зраджував своєму гуманістичному світогляду, оскільки життєвим його кредо завжди є принцип: «Зберегти, щоб жити — жити, щоб зберегти».

У Мінприроди України його діяльність насамперед була пов'язана із виконанням Закону України «Про природно-заповідний фонд України» та державної Програми перспективного розвитку заповідної справи в Україні («Заповідники»). Працюючи на державній службі, С.Ю. Попович готував проекти нормативних та законодавчих документів у галузі природно-заповідної справи. Його пропозиції були враховані у законах України «Про внесення змін до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» (1999 р.), «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000–2015 роки» (2000 р.), «Про Червону книгу України» (2002 р.), Національній програмі екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води, затвердженій Постановою Верховної Ради України (1997 р.), постановках Кабінету Міністрів України «Про вдосконалення державного управління заповідною справою в Україні» (1997 р.), «Про затвердження Положення про Зелену книгу України»

(2002 р.), Генеральній схемі планування території України та інших важливих документах. Сергій Юрійович особисто розробив чотири нормативно-правові акти у сфері державного управління наукою та екологічною освітою у заповідниках та національних природних парках України, що були зареєстровані Міністерством юстиції України, а також брав участь у підготовці матеріалів до створення багатьох заповідників та національних природних парків.

У 1998 р. С.Ю. Попович захистив першу в новітньому контексті природокористування дисертаційну роботу на тему «Созологічний аналіз лісової рослинності України (теоретичні засади, методологія, прикладні аспекти)» на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук за спеціальністю «ботаніка» на засіданні спеціалізованої вченої ради Державного Нікітського ботанічного саду УААН (м. Ялта). Його науковим консультантом був знаний у світі геоботанік, доктор біологічних наук, професор, академік АН УРСР, завідувач відділу геоботаніки та палеоботаніки Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного АН УРСР Ю.Р. Шеляг-Сосонко, який і визначив його науковий шлях та сприяв становленню як ученого.

У 2007 р. С.Ю. Попович здобув учене звання професора і опублікував перший навчальний посібник «Природно-заповідна справа», а згодом у співавторстві з колегами — «Заповідне лісознавство» (2009 р.) та «Заповідне паркознавство» (2011 р.). Вчений теоретично і методологічно розвинув концепцію академіка Ю.Р. Шеляг-Сосонка щодо збереження біотичного різноманіття різних типів організації, запропонував для науки новий напрям — созологічну геоботаніку. Важливість результатів його досліджень полягає не тільки в системних засадах територіальної охорони, але й теоретичних розробках стратегії охорони фітоценотичного різноманіття, що у вітчизняній науці не було достатньо узагальнено. У працях С.Ю. Поповича опубліковано концепцію нової структури Зеленої книги України, до якої вчений запропонував додатково занести 202 раритетні рос-

линні угруповання лісів. Водночас ним розроблено вірогідні режими збереження ценопопуляцій 47 лісових видів рослин, занесених до Червоної книги України, для заповідання та резервування науково обґрунтовано близько 250 тис. га площ природної рослинності. Загалом, С.Ю. Попович запропонував для мережі природно-заповідного фонду 40 об'єктів, серед яких два природних заповідники, чотири національні природні парки, три регіональні ландшафтні парки, а також цілу низку заказників, пам'яток природи, заповідних урочищ загальнодержавного та місцевого значення в Закарпатській, Запорізькій, Сумській, Полтавській, Волинській, Рівненській, Житомирській, Чернігівській і Київській областях, дві природні території також зарезервовано під національні природні парки. Для багатьох природно-заповідних територій вчений встановив схеми їхнього функціонального зонування, а для Лісостепу, Українських Карпат та Західного Полісся — картосхеми регіональних екомереж. За результатами досліджень подано значну кількість доповідних записок до відповідних органів державної влади в галузі охорони довкілля України.

Сергій Юрійович Попович зі своїми колегами й учнями близько 15 років тому започаткували інтегральний дендросозологічний напрям досліджень, об'єктами якого є групи раритетних видів деревних рослин (автохтонні, інтродуковані, екзотичні захищеного і незахищеного ґрунту) та дендроценози, які охороняються на рівні природно-заповідного фонду.

Ювіляр оновив, обґрунтував і ввів у науку такі поняття й терміни, як созологічна геоботаніка, природно-заповідна справа, заповідне лісознавство, заповідне паркознавство, біосозологія, созологічна фітодизайнологія, дендросозофлора, дендросозоекзоти, дендросозофіти, що значно урізноманітнило науковий лексикон. Разом зі своїм учителем Ю.Р. Шеляг-Сосонком у 1997 р. вчений розробив стратегію і нову парадигму заповідної созології, увів поняття та запропонував структуру созологічної фітосферології.

Професор С.Ю. Попович упродовж багатьох років обирався членом Національної комісії з питань Червоної книги України, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України. У різні часи він був членом науково-технічних рад таких природоохоронних установ: Міністерства екології та природних ресурсів України, Державної служби заповідної справи Мінприроди України, Наукового центру заповідної справи Мінекоресурсів України, Карпатського біосферного заповідника, природних заповідників — Поліського та «Горгани», національних природних парків — Карпатського, «Синевир», «Вижницький», «Подільські Товтри», «Святі Гори», Ужанського, «Голосіївський», Ботанічного саду Національного університету біоресурсів і природокористування України. Окрім того, вчений обирався членом двох наукових комітетів, що супроводжували виконання Україною проектів Глобального екологічного фонду щодо збереження біорізноманіття Карпат і дельти Дунаю.

Ювіляр став відомим у науці експертом, на рахунок якого близько 10 проектів від органів державної влади, був опонентом 21 кандидатської і 5 докторських дисертацій, прорецензував понад 50 наукових видань.

Сердечно вітаємо Сергія Юрійовича зі славним ювілеєм, бажаємо йому міцного здоров'я, нескінченної життєвої енергії, довголіття, здійснення творчих задумів на благо науки та збереження природи України. Нехай зерна праці і таланту надають йому сили, злету, збагачують духовно та зміцнюють фізично на багаті літа.

Б.Є. Якубенко — доктор біологічних наук, професор

І.П. Григорюк — доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України

М.М. Лісовий — доктор сільськогосподарських наук, професор
*Редколегія і редакція
«Агроекологічного журналу».*